

**ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้
ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด**

**Strategic Leadership Of School Administrators Under Roi-Et
Provincial Office Of Learning Encouragement**

นิภาพร คุณศิริ

Nipaporn Khunsiri

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี

Master's degree student Education Administration Faculty of Education, Bangkokthonburi University

e-mail: 6733100018@bkkthon.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรเป็นครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 442 คน กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 210 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ วิธีดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) เก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) วิเคราะห์ข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด

ABSTRACT

The objectives of this research were: (1) To study strategic leadership of school administrators under Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement ; and (2) to compare strategic leadership of school administrators under Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement, according to teacher evaluation, classified by age, educational level, and working experience. questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, arithmetic mean, Standard Deviation, and t-test. This research was survey research. The population was 442 teachers of school in Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement. The sample was 210 teachers, was obtained via stratified random sampling technique. There were four steps of the research procedure: (1) reviews related literature; (2) constructing research instruments; (3) collecting data; and (4) analysis of data. The instrument used for collecting data was a five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and t-test.

Major findings: 1) The strategic leadership of school administrators under Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement, overall and each aspect were at high level; and 2) comparison strategic leadership of school administrators under Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement according to teacher evaluation, classified by age, educational level, and working experience, overall and each aspect were not difference when classified by age were difference in overall at .05 statistical significance.

Keywords: Strategic Leadership, School Administrators, Roi-Et Provincial Office of Learning Encouragement

บทนำ

ในบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ส่งผลให้การบริหารจัดการสถานศึกษาต้องเผชิญกับความท้าทายที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อสามารถกำหนดทิศทาง วิสัยทัศน์ และขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กัณฑ์กัญฐ สุวรรณรัชฎม, 2560) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์มีบทบาทสำคัญต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา เนื่องจากช่วยสร้างความชัดเจนในการดำเนินงาน เสริมสร้างแรงจูงใจ และส่งเสริมให้บุคลากรสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้อย่างเหมาะสม (มัทนิตา คงช่วย, 2563)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เพื่อขับเคลื่อนองค์กรสู่ความก้าวหน้าและความยั่งยืน โดยต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งปรับแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง และบูรณาการกระบวนการบริหารงานด้านโครงสร้างองค์กร วัฒนธรรม เทคโนโลยีสารสนเทศ ทรัพยากรบุคคล และการควบคุมประเมินผลอย่างเป็นระบบ (เครือวัลย์ ไชยสินธุ์, 2559)

แนวคิดของ DuBrin (2004) ระบุว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ การมีความคิดระดับสูง ความสามารถในการกำหนดกลยุทธ์จากปัจจัยนำเข้า การสร้างความคาดหวังและโอกาสในอนาคต การคิดเชิงปฏิวัติ และการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารต้องมีศักยภาพในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายและปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง (ภารดี อนันต์นาวิ, 2551)

ในบริบทของการจัดการศึกษาโดยกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ซึ่งมีภารกิจในการจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่ประชาชนทุกช่วงวัย โดยเฉพาะในพื้นที่ต่างจังหวัดและชนบท ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนองค์กรให้สามารถเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ที่ทันสมัย เข้าถึงได้ และสอดคล้องกับบริบทของชุมชน ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์จึงเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถเชื่อมโยงนโยบายจากส่วนกลางสู่การปฏิบัติในระดับพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Ireland & Hitt, 2005; Bass & Riggio, 2006)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อบุคลากรและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สำหรับใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมและพัฒนาการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2568 จำนวน 442 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 210 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ประชากรแต่ละสถานศึกษาเป็นฐาน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดขอบเขตของการศึกษาตามแนวคิดของ Dubrin (2004) มีองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความคิด ความเข้าใจในระดับสูง 2) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ 3) ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) ด้านการคิดเชิงปฏิบัติ และ 5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

3. ขอบเขตตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านความคิด ความเข้าใจในระดับสูง 2) ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ 3) ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต 4) ด้านการคิดเชิงปฏิบัติ และ 5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์

4. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

4.1 ลักษณะเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check-List) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามขอบข่ายที่เกี่ยวข้อง 5 ด้าน คือ ด้านความคิด ความเข้าใจในระดับสูง ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านการคิดเชิงปฏิบัติ และด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีหลักเกณฑ์ในการให้ระดับคะแนน ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับน้อยที่สุด

4.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ ศึกษาค้นคว้าตำรา วารสาร บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและปัญหาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1) ศึกษาค้นคว้า ตำรา เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด และรายละเอียดวัตถุประสงค์ของการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการสร้างแบบสอบถาม

2) ศึกษาความหมาย ทฤษฎี หลักการ แนวคิด องค์ประกอบ เพื่อนำมาจัดทำนิยามเชิงปฏิบัติการ (หรือนิยามศัพท์เฉพาะ) และนำนิยามเชิงปฏิบัติการมาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นขอความเห็นจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องเหมาะสม ความครอบคลุมของเนื้อหา และการใช้ภาษาในแบบสอบถาม

4) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วตามคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ

5) หาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item - Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ทุกข้ออยู่ระหว่าง 0.67-1.00

6) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

7) เมื่อได้ค่าความเชื่อมั่นแล้วจึงทำชุดแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

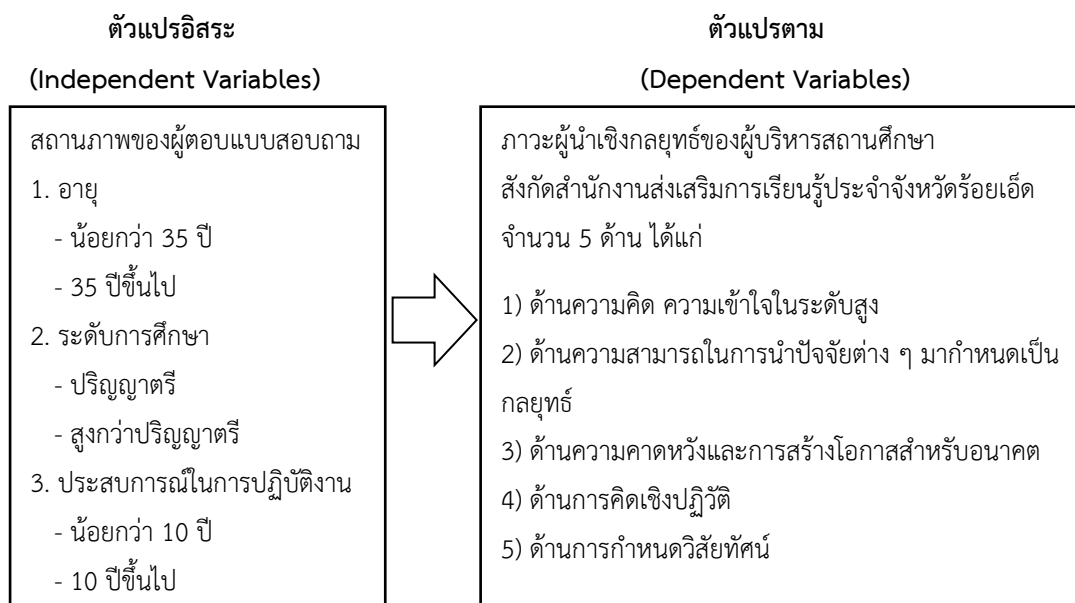
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ 1) การหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา IOC 2) หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์และแอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาช

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ 1) ความถี่ 2) ร้อยละ 3) ค่าเฉลี่ย และ 4) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สถิติที่ใช้ตรวจสอบสมมติฐาน ใช้ค่าสถิติการทดสอบค่าที ความแตกต่างหรือเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Independent)

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้านของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากสูงไปต่ำดังนี้ ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต รองลงมาคือด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ถัดมาคือด้านความคิด ความเข้าใจในระดับสูง ด้านความสามารถในการนำไปปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ และด้านการคิดเชิงปฏิบัติ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความคิด ความเข้าใจในระดับสูงอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีความคิดเชิงวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และผู้บริหารสามารถสังเคราะห์ข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อใช้ประกอบการบริหาร ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสามารถอธิบายประเด็นที่ซับซ้อนจากกรณีวิเคราะห์เชิงลึกให้บุคลากรเข้าใจได้ง่าย

1.2 ด้านความสามารถในการนำไปปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสามารถแปลงวิสัยทัศน์เป็นแผนงานที่ปฏิบัติได้จริง รองลงมาคือ ผู้บริหารพัฒนานโยบายที่เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ของสถานศึกษา โดยอ้างอิงข้อมูลและสถานการณ์ปัจจุบัน และผู้บริหารรับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเพื่อนำมาประกอบการกำหนดกลยุทธ์ และผู้บริหารมีทักษะในการจัดลำดับความสำคัญของงานตามยุทธศาสตร์ ซึ่งทั้งสองด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนากลยุทธ์สถานศึกษา

1.3 ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารวางแผนงานในระยะยาวอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และผู้บริหารประเมินผลแผนงานที่ผ่านมาเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงในอนาคต ซึ่งทั้งสองด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้ และผู้บริหารเปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาสในการพัฒนางาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือผู้บริหารทำงานเชิงรุกเพื่อนำสถานศึกษาไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

1.4 ด้านการคิดเชิงปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารกล้าตัดสินใจเปลี่ยนแปลงวิธีดำเนินงานเมื่อ รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารพัฒนาวิธีการใหม่เพื่อแก้ปัญหาในสถานศึกษา และผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรสร้างนวัตกรรมในการทำงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารสามารถจัดการกับแรงต้านการเปลี่ยนแปลงและปรับวิธีบริหารให้เหมาะสมกับสถานการณ์ใหม่ ๆ

1.5 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้ออยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารอธิบายทิศทางการพัฒนาให้บุคลากรเข้าใจตรงกัน และผู้บริหารสร้างแรงบันดาลใจให้บุคลากรทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วม ซึ่งทั้งสองด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมา ได้แก่ ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา และผู้บริหารสื่อสารเป้าหมายและกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการคิดทิศทางอนาคตของสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามอายุ ในภาพรวมพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig. = 0.04) โดยกลุ่มครูที่มีอายุน้อยกว่า 35 ปี ให้คะแนนประเมินภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสูงกว่ากลุ่มที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไป และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมพบว่า ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตามการประเมินของครู จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงานโดยรวม พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด อภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกองค์ประกอบมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน โดยลำดับค่าคะแนนจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์และด้านการคิดเชิงปฏิวัติ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนิสา ตั้งตระกูล (2560) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด ผลการวิจัยพบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดจันทบุรี ระยอง และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง ด้านความสามารถในการนำปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิวัติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประมวล อุ่นเรือน (2564) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์เชิงสร้างสรรค์ ด้านผู้นำที่มีความคิดความเข้าใจระดับสูง ด้านการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิวัติเพื่อการเปลี่ยนแปลง และด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต สอดคล้องกับผลการวิจัยของปรียาภัสสร นนทคำจันทร์ และนิตดา เปี่ยมพิชชนะ (2566) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ความสามารถในการนำปัจจัย นำเข้าต่าง ๆ มากำหนดกลยุทธ์ รองลงมาคือ ด้านความคิดความเข้าใจระดับสูง การกำหนดวิสัยทัศน์ และวิธีการคิดเชิงปฏิวัติ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต

2. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีอายุน้อย

กว่า 35 ปีประเมินภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสูงกว่าครูที่มีอายุ 35 ปีขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ขณะที่ระดับการศึกษาและประสบการณ์การปฏิบัติงานไม่พบความแตกต่าง ผลดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า กลุ่มครูรุ่นใหม่มีการรับรู้ต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์เชิงบวกมากกว่า เนื่องจากมีทัศนคติเปิดรับรูปแบบการบริหารยุคใหม่ เช่น การใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ การคิดวิเคราะห์เชิงระบบ และการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญตามกรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ Hitt, Ireland และ Hoskisson (2011) โดยเฉพาะด้านการกำหนดทิศทาง การสร้างวิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ และการกระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาองค์กร นอกจากนี้ ผลดังกล่าวยังสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคลของผู้ประเมินกับการรับรู้พฤติกรรมผู้นำ ซึ่งเป็นไปตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดให้ลักษณะส่วนบุคคลมีอิทธิพลต่อการประเมินภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของประมวล อุ่นเรือน (2564) ที่พบว่า อายุเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการรับรู้ภาวะผู้นำในหลายมิติ สำหรับปัจจัยด้านระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงานที่ไม่พบความแตกต่าง อาจสะท้อนถึงระบบการบริหารภายในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดร้อยเอ็ดที่มีรูปแบบการบริหารเป็นมาตรฐานและมีความเป็นเอกภาพ ส่งผลให้ครูทุกกลุ่มมีโอกาสรับรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารในระดับใกล้เคียงกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสุนิสา ตั้งตระกูล (2560) และวรเชษฐ์ แกวนาชุม (2563) ที่รายงานเช่นเดียวกันว่าระดับการศึกษาและประสบการณ์ไม่ใช่ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการรับรู้ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จากมุมมองเชิงทฤษฎี แนวคิดของ Yukl (2013) และ Bass & Avolio (1994) ต่างชี้ว่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องมีพฤติกรรมที่สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ สร้างแรงบันดาลใจและบริหารการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่สามารถสังเกตได้ในบริบทสถานศึกษา จึงทำให้ครูทุกกลุ่มมีการประเมินไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ ระบบการบริหารสถานศึกษาไทยในปัจจุบันยังเน้นหลักการธรรมาภิบาล การใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง ตามแนวคิดการบริหารสถานศึกษาแบบใช้สถานศึกษาเป็นฐาน (SBM) ทำให้การดำเนินงานของผู้บริหารมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านความคิดความเข้าใจในระดับสูง ผู้บริหารควรพัฒนาทักษะการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ โดยเฉพาะการแปลงข้อมูลเชิงวิเคราะห์ให้เป็นภาษาที่เข้าใจง่าย เหมาะสมกับระดับความรู้และบทบาทของบุคลากร เพื่อให้การตัดสินใจและการดำเนินงานเชิงกลยุทธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน
2. ด้านความสามารถในการนำปัจจัยต่าง ๆ มากำหนดเป็นกลยุทธ์ ผู้บริหารควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครอง และภาคีเครือข่ายภายนอกในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ของสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนาสถานศึกษาสอดคล้องกับบริบทและความต้องการของพื้นที่มากยิ่งขึ้น
3. ด้านความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ผู้บริหารควรเพิ่มบทบาทการทำงานเชิงรุก โดยนำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนมาบูรณาการในแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เช่น การพัฒนาหลักสูตร การให้บริการอย่างคุ้มค่า และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในระยะยาว
4. ด้านการคิดเชิงปฏิบัติ ผู้บริหารควรพัฒนาความรู้และทักษะด้านการบริหารการเปลี่ยนแปลง การจัดการความขัดแย้ง และการสร้างความเข้าใจร่วมกับบุคลากร เพื่อช่วยลดแรงต้านและส่งเสริมการยอมรับนวัตกรรมหรือแนวทางการทำงานใหม่ ๆ ภายในสถานศึกษา

5. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ ผู้บริหารควรเปิดพื้นที่ให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมและเพิ่มแรงจูงใจในการขับเคลื่อนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือการวิจัยแบบผสมผสาน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้เครื่องมือ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ หรือการศึกษากรณีตัวอย่าง วิธีการดังกล่าวจะช่วยให้เข้าใจแนวคิด กระบวนการตัดสินใจ และบริบทการปฏิบัติงานจริงได้อย่างรอบด้าน และเสริมความสมบูรณ์ของข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถามให้มีความน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับผลลัพธ์ของสถานศึกษา เช่น คุณภาพผู้เรียน ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และความพึงพอใจของครู เพื่อยืนยันความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในเชิงประจักษ์

เอกสารอ้างอิง

กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ*

(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ชัยภูมิ: มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.

กัญท์กัญฐ์ สุวรรณรัชภูมิ. (2556). ภาวะผู้นำกลยุทธ์: รูปแบบของผู้นำยุคใหม่. *วารสารบริหารการศึกษามศว*, 10(18), 1-12.

เกตุสุตา กิ่งการจร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

เกศรา สิทธิแก้ว. (2558). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เครือวัลย์ ไชยสินธุ์. (2559). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับสมรรถนะของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เครือวัลย์ ไชยสินธุ์. (2560). *ภาวะผู้นำกับความสำเร็จขององค์กร*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

จิรัฏฐ์ ฉัตรเบญจนันท์. (2558). *รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา* (ดุสิตนิพนธ์การศึกษาดุสิตบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

จิรประภา แจ่มสวัสดิ์. (2542). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จूरรัตน์ ม่วงนา. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เขวงศักดิ์ พฤกษาเทเวศ, พงศ์พันธ์ แก้วสะอาด, และศิริพร โปธา. (2559). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนครพนม*, 6(1), 11-23.

- ทิตินา แชมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรศักดิ์ ชนะบางแก้ว. (2557). *ภาวะผู้นำ*. ค้นเมื่อ 20 กรกฎาคม 2568, จาก <http://www.baanjomyut.com>
- นันทิยาภรณ์ หงษ์เวียงจันทร์ และวรรณเวช น. (2559). *การพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่มีประสิทธิผลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- นิตินิภา เสนาฤทธิ์. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่าย เกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นวลจันทร์ จันทนพ. (2559). *การศึกษาบทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในจังหวัด จันทบุรี ระยอง และตราด* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญพา พรหมณะ. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครศรีธรรมราช.
- ปนัดดา วรกานต์วิวัฒน์. (2555). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนอาชีวเอกชนกรุงเทพมหานครตามการรับรู้ของผู้บริหารและครู* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ประเวศน์ มหารัตน์สกุล. (2553). *การบริหารการศึกษาแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: แม็คครอรี่อีลล์.
- ประสิทธิ์ อุ่นหนองกุง. (2559). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนสามัญศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- ประมวล อุ่นเรือน. (2565). บทบาทภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. *วารสารสังคมศาสตร์ปัญญาพัฒนา*, 4(4), 149–160.
- ปรียาภัสสร นนทคำจันทร์ และนิตยา เปี่ยมพิชนะ. (2567). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. *วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์*, 8(1), 87–99.
- พระครูสุตวรธรรมกิจ. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: จรัญสนิทวงศ์การพิมพ์.
- พัชนี นวลไย. (2557). *การบริหารงานทั่วไปในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พลนวัติ ศรีสูงเนิน และจักรกฤษณ์ โปตาพล. (2565). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1. *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*, 7(2), 37–51.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัสราภรณ์ ผอมทอง. (2561). *ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2* (การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

ภูมิภควัธจ ภูมิพงศ์คชศร, วิรัตน์ มณีพฤกษ์, ทศนีย์ ช่อเทียนทิพย์ และพงษ์กฤตย์ นามปพนอังกร. (2564). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา. *วารสารร้อยแก่นสารศึกษา*, 6(9), 14–22.

มัทนิตา คงช่วย. (2563). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

เมธี ศรีโยธา. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์กับการบริหารจัดการความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2551). *ภาวะผู้นำ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2561). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดชลบุรี* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

รัตนา เหลืองงาม. (2562). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วันวิภา ทำประโยชน์. (2565). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี-ตราด* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

วิจิตร ศรีสะอาด. (2540). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วิรัตน์รัตน์ เสือจอย. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี-อ่างทอง* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วิศวะ ผลกอง. (2562). *ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 1* (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

วรวรรษ เทียมสุวรรณ, วิชพรล วิบูลย์ศรี, ศิโรจน์ ผลพันธิน และเหม ทองชัย. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 15(2), 219–231.

วรเชษฐ์ แก้วนาชุม, สุรางคนา มัณยานนท์ และนวิรัตน์วดี ชินอัครวัฒน์. (2564). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโยธธา เขต 1. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 5(3), 622–631.

ศิริเพ็ญ สกุลาสิธ. (2556). *ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาต่อการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 6* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนนครินทร์.

ศุภกานต์ ทองจันทร์. (2565). *ภาวะผู้นำและพฤติกรรมมองการณ์ไกล*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สมชาย วงษ์สวัสดิ์. (2560). *ภาวะผู้นำและพฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ด.
- สุนิสา ตั้งตระกูล. (2560). *การศึกษาทบทาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดจันทบุรี ระยะของ และตราด* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุขฤทัย จันทร์ทรงกลด. (2558). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17* (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพิชชา พู่กันงาม. (2559). *การวิเคราะห์แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2557). *ทฤษฎีทางการวัดและประเมินผล*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2545). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2545). *การบริหารการศึกษาในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: เดอะมาสเตอร์กรุ๊ป.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2557). *ภาวะผู้นำแบบบริการ: แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัย* (ดุขนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York: Free Press.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). *Transformational leadership* (2nd ed.). Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Burns, J. M. (1978). *Leadership*. New York: Harper & Row.
- Bush, T. (2011). *Theories of educational leadership and management* (4th ed.). London: Sage.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: HarperCollins.
- DuBrin, A. J. (2004). *Leadership: Research findings, practice, and skills* (4th ed.). Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Fullan, M. (2001). *Leading in a culture of change*. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Hallinger, P., & Heck, R. H. (1996). Reassessing the principal's role in school effectiveness: A review of empirical research, 1980–1995. *Educational Administration Quarterly*, 32(1), 5–44.
- Hitt, M. A., Ireland, R. D., & Hoskisson, R. E. (2011). *Strategic management: Concepts and cases* (9th ed.). Mason, OH: South-Western Cengage Learning.
- Hoy, W. K., & Miskel, C. G. (2013). *Educational administration: Theory, research, and practice* (9th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Ireland, R. D., & Hitt, M. A. (2005). Achieving and maintaining strategic competitiveness in the 21st century: The role of strategic leadership. *Academy of Management Executive*, 19(4), 63–77.

Leithwood, K., Louis, K. S., Anderson, S., & Wahlstrom, K. (2004). *Review of research: How leadership influences student learning*. New York: Wallace Foundation.

Lewin, K. (1951). *Field theory in social science: Selected theoretical papers*. New York: Harper & Row.

Likert, R. (1967). *The human organization: Its management and value*. New York: McGraw-Hill.

McGregor, D. (1960). *The human side of enterprise*. New York: McGraw-Hill.

The American Heritage Dictionary. (1985). *The American Heritage dictionary of the English language* (2nd ed.). Boston, MA: Houghton Mifflin.

Yukl, G. (2006). *Leadership in organizations* (6th ed.). Upper Saddle River, NJ: Pearson Education.

Yukl, G. (2013). *Leadership in organizations* (8th ed.). Boston, MA: Pearson.